

Viðmerking

Viðvíkjandi lógaruppskotinum um skattalætta hjá fiskimonnum

Eftir at hava fylgt við umrøðuni av hesum máli, so undrar tað meg ikki slett, at tá búskaparfrøðingar ávara ímóti at geva skattalætta ný, so verður teirra »ekspertisa« enn einaferð skúgvad til viks av politikkarum.

Björn á Heygum færdi fram í samrøðu við útvarpið, at hettar var fysta stig til at fara inn og lækka skattin og lórnirnar tilsvandi, fyrri á tann hátt at fáa hægri real-løn.

Alt hettar ljóðar sera áhugavert, men er so alt hevið sagt hesum viðvíkjandi?

Tað ið eg sakni her er, at politisk myndugleikin greiðir fólk frá, hvørja ávirkning ein skattalætta við harvið fylgjandi hægri real-løn, ein bert fyrri sjómenn, ella fyrri allar bólkir í sam-felagnum, hefur uppá longri sikt.

Um vit hugsa um tann føroyska búskapin, so vita vit, at í dag hava vit handilsjavnayvirkot, og kemur tað helst av tí stramma figgiarpolitikki, ið er førður tey seinastu árin.

Fara vit inn og lækka skatt og lórnir, tí tað er jú tað, ið liggur í tí, at ein lækka skattin, so vit fáa hægri real-løn, so veksur sjálvandi keypiorkan tilsvandi og harvið nýtslan.

Somuleiðis kemur hesin skattalætta til fiskimenn at kosta nóg meri enn tað ein tekur frá úðorðmonnum, og skal tað eisini figgjast onkursvegna.

Tá vit eru í danska ríkis-felagsskapinum, so trúgvi eg onki uppá, at vit sleppa at koma í somu støðu við

vóru í 80-unum, og tí vil politisk myndugleikin verða noyddur til at seta til-tøk í verk, fyrri at tálma nýtsluni, so vit ikki fáa handilsjavnauðirskot.

Hvørji tiltøk kann her verða talan um? Jú, ein kann t.d. hækka mvg-avgjöld, ella seta í verk bundna upp-sparing.

Alt tos um, at tað letur seg gera at veita hendan lætta, uttan at tað kemur aftur um aftur, er bert mæn.

Eg veit væl, at vit hava hoyrt nóg um, hvussu góð

støðan er viðvíkjandi handilsjavna o.s. men ein og hvør veit, at við einum so fólsumum búskapi sum okkara, so skal so øgiliga lítið til, fyrri at alt endar gal-ið aftur, og tí trúgvi eg onki uppá, at hettar er ein gáva til tann vanliga skattgjald-aran í longdini.

Ein og hvør kann altíð finna eina rúgvu av argum-entum fyrri at fáa síni egnu sjónarmið íggjøgnum, og ikki minst í dag, har føroya fólk hefur verið úti í hesari sera stóru figgiarligu kreppu, og kann ein tí freistast til at hugsa, at um fólk bert fær ein lætta eina tíð, so er nóg vunnin. Men um hesin lætta skal kosta tað, at okkara land enn einaferð skal noyðast út í eina figgi-arkreppu við harav fylgjandi avleiðingum, so er tað ein stórus spurningur hvat fólk heldur velur.

Tórshavn 15. des. 1997
Ása Djurhuus

Mín jólabók 1997

Ymiskir høvundar hava skrivað og Olivur við Neyst hefur mynd-prýtt bókina

Síðan 1952 hefur Mín jólabók verið trúgvur jólagestur í føroyskum heimum. Bara í 1958 kom hon ikki, tí tá valdi bókaðeildin hjá Lærara-felagnum at seta øll segl fyrri og geva út glestri-bøkurnar, ið mong enn minnst. Tað var eitt ódnartak tá, so vit kunnu bara ásanna orðatakið: Mangt umbroytt á mansins ævi, nú litfagr-

ar myndabøkur eru eins vanligar á føroyskum sum fremmandum máli.

Í Minari jólabók eru sum vant fyrst og fremst søgur, men eisini yrk-ingar, uppskriftir, skrógg og krossorð-gáta.

Nógvar upprunafø-royskar søgur eru: Maud Heinesen hefur skrivað »Einsamøll í hús« Elin Mortensen »Tá ið takid fór í luftina«, Sólrun Michelsen »Emma«, Erling Poulsen »Ein raskur drongur«, Andre-as L. Jacobsen »Harutið og Lundalandið«, Nina Dahl »Jólaalendarin og Marjun«, Maria Jac-obsen »Vón« o.o.

Mín jólabók 97 er sett, umbrotin, prentað og heft á P. Einars Prent. Hon er 130 bls. og kostar kr. 60.

Sáttmálin við Noreg

Fiskivinnusamráðingar vóru millum Noreg og Føroyar í Oslo í døgnum 9.–10. desember

Botnfiskakvotur í Barentshavinum og í Norðsjónum

Grundað á sínámillum semju millum Noreg og Russland um fiskiveiði í Barentshavinum í 1998 lækkar MLV'ð av toski við 23% frá 850.000 tonsum í 1997 til 654.000 tons í 1998, av hesum er triðja-landskvotan lækkað úr 104.000 tonsum niður í 80.000 tons. Norski partur-in av triðjalandskvotuni er 32.300 og við Svalbard er triðjalandskvotan 26.160 tons í mun til 34.000 í 1997.

Hýsu-heildarkvotan lækkar frá 210.000 tonsum í 1997 til 130.000 í 1998. Ein niðurskurður uppá 38%. Triðjalandskvotan av hýsu er lækkað úr 10.000 tonsum niður í 6.000 tons í 1998. Lodnuveiða verður ikki loyvd í 1998 og ikki beinleiðis veiði eftir svart-kalva í Barentshavinum.

Noreg og Føroyar sam-dust um at føroyska toska-kvotan lækkar við 600 tons-um til 2.600 tons (+18,7%). Hýsukvotan lækkar við 450 tonsum niður í 550 tons og kvotan av øðrum fiskasløg-um minkar við 50 tonsum til 250 tons.

Fyrri at bota um veiði-møguleikina í norskum sjógvum verða 1500 tons av toski, 250 tons av hýsu og 100 tons av øðrum flutt úr russiska partinum av Ba-rentshavinum til norska partin.

Uppskvotan í Norðsjó-num er fyrri 1998 avtalað at vera 1600 tons og kvotan av øðrum 300 tons.

Veiðimøguleikarnir hjá føroyskum skipum eftir botnfiskisker soleiðis úr 6.900 tonsum upp í 7.150 tons. Harafturat kemur botnfiskakvotan fyrri Sval-bard, sum í mun til MLV'ð í 1998 verður 1355 tons av toski og 325 tons av øðrum.

Rækjuveiðan við Svalbard

Fiskidagatalið hjá føroysk-um rækjuskipum í Svalbard økinum er broytt í 1997.

Samhætt forskrift um rækjuveiðu á Svalbards øki-num er ásettur ein niður-skurður í fiskidagatalinum frá 2.555 dg. til 1317 dg. grundað á tað hægsta fiski-dagatalið hjá hvørjum landi yvir eitt tíðarskeið frá 1990 til 1995. Fyrri Føroyar er árið 1990 valt sum tað hægsta (1.317 dagar). Skipatalið er óbroytt 11

rækjuskip á leiðini.

Fráboðan um hesa áseting varð send landstýrinum gjøgnum uttanríkismyndug-leikarnar tann 21. mai 1997. Landsstýrið mótmælti hjá norsku fiskivinnu- og land-skipunum og Danmark hevur vegna Føroyar og Grøn-land mótmælt norsku áset-anini.

Norski parturin útsetti gildiskomu av forskriftini fyrri Føroyar grundað á ver-andi fiskiveiðiatvølu mill-um Noreg/Føroyar fyrri 1997, har í avtaluni rækju-dagatalið var ásett fram-mundan.

Forskriftin skuldi tí galda fyrri 1998 og fram-yvir.

Føroyar høvdu lagt upp til eina samráðingarloysn eins og gjørt var í 1982 og 1985, men hetta vildi norski parturin ikki ganga við til. Á fundinum avvisi Noreg at samráðast um málið, sæð frá norska sjónarmiðinum um yvirvaldsrættin hjá Noreg at áseta umsitingar-ligar veiðireglur á Svalbard økinum. Eisini varð víst til, at bert Danmark vegna Fø-royar og Grønland og ES høvdu mótmælt, meðan hini londini ikki høvdu mótmælt ásetingini. Eisini varð víst á, at hóast ES-mótmæli, so

góðtekur ES fiskidagatalið fyrri rækjuveiðuna.

Tað var soleiðis ógjørligt at fáa samráðingar um rækju-urnar við Svalbard. Fø-royski parturin kravdi inn-ført í avtaluna tey føroysku sjónarmiðini. Fiskidagatalið við Svalbard verður soleiðis 1.317 dagar og skipatalið óbroytt 11 skip fyrri 1998.

Makrelur

Føroyski parturin av vest-makrelinum er reguleraður eftir semju millum Noreg, ES og Føroyar, og fáa Fø-royar í avtaluni við ES ein ávísan prosentpart (beint undir 6%) av vestmakrel-MLVnum. Tey seinastu ár-ini hava Noreg og ES gjørt avtalu um MLV'ð á vest-makrelinum. Úrslitið fyrri 1998 er ein hækking frá 261.000 tons til 310.810 tons (+19%), og av hesum eiga Føroyar tilsamans 17.200 tons av vestmakrel-inum. Føroyar lata til ES og Noreg og fáa nakað aftur í teirra sjógv. Eisini fær Ís-land makrel frá Føroyum. Gongdin seinastu árin hefur verið, at tey veiði-rættindi, sum Føroyar fáa aftur fyrri í norskum sjógv, hava havt stóran tyðning fyrri figgiarligu úrslitini hjá

nótaflotanum. Hetta er søguliga røskin til, at norð-menn altíð hava fingið meiri makrel.

Avtalan fyrri 1998 gevur Noreg 9.600 tons frá Fø-royum og Føroyar fáa 3.950 tons í norskum sjógv. Fø-royski parturin hefur undir samráðingunum hildið fast um, at munurin skuldi minkast og at norska kvotan ikki kundi hækka stórvægis hóast hækkingina í MLV-num.

Rækjuveiða við Jan Mayen

Føroyar hava í nógur ár roynt at fingið eina rækju-kvotu við Jan Mayen. Hetta eydnaðist hesaferð og verður føroyska kvotan 500 tons av rækjum við Jan Mayen við móguleika fyrri at viðka hesa við 250 tonsum í býti við svartkjafti.

Ídnaðarveiða, svartkalvi og sild

Føroyska ídnaðarveiðan øk-ist úr 20.000 tons til 29.000 tons í 1998 (íroknað 2.000 tons av brislingi). Hetta varð gjørt soleiðis, at 9000

tons av svartkjafti, sum fyrr var royndarveiða og veiða við Jan Mayen, verða lögð afturat ídnaðarveiðuni. Eftir verða 2000 tons av svart-kjafti.

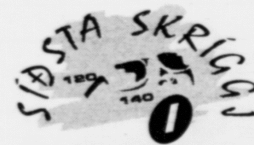
Sildakvotan í Norðsjó-num hækkað 900 tons.

Veiðirættindi hjá Noreg á føroyskum øki

Norska botnfiskaveiðan undir Føroyum fer niður til 5.700 tons. Makrelveiðan verður 9.600 tons og svart-kjaftaveiðan fer upp til 36.000 tons, harav eru m.a. 5000 tons av rossamakreli yvirflutt sum svartkjaftur.

Føroyska sendinevndin á fundinum í Oslo var Kaj P. Mortensen, fiskivinnustjóri, Ulla S. Wang, fiskivinnu-fulltrúi, Mogens Holm Pet-ersen, uttanríkisráðaråd-harri, Jákup Sólstein, Christian Martin Rasmus-sen og Johan Christiansen fyrri Føroya Reidarafelag.

Kaj P. Mortensen

11. desember